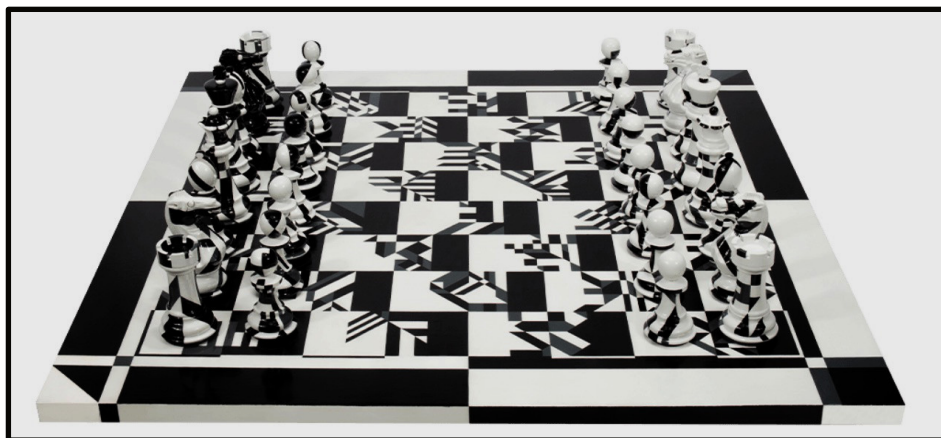

Willum Morsch creëert eenmalig schaakkunstwerk

Dazzle Dawn Chess set: 10.000 pounds

Het verdwijnen van de schaakrubriek heeft binnen en vooral buiten de krant negatieve reacties opgeroepen. Schakers gaan de wekelijkse beschouwing van **Gert Ligterink** missen. En als bij afspraak hebben ook NRC en Het Parool aangekondigd na vele jaren met hun schaakrubriek te stoppen. Hans Ree en Max Pam verliezen daarmee hun zaterdagse plekje.

Er kwam een grappige reactie binnen van **Willum Morsch**. Hij oppert om onder de titel 'Schaken leeft' de rubriek van Ligterink voort te zetten in de Volksknar. Hij herinnert zich collega's die op de redactie in de Wibautstraat in de nacht nog uren na het sluiten van de krant verwoed aan het schaken waren.

Willum, sinds 1996 lid van de infographics-redactie, blijkt een ware liefhebber van de schaaksport. En dat niet alleen. Hij vindt er ook inspiratie in voor kunstzinnige activiteiten. Die kregen een extra boost in de jaren (2006-2009) waarin op de krant werd geëxperimenteerd met een afdeling die videofilmpjes produceerde. Een van die filmpjes maakte hij samen met **Ernst Clowting** in Wijk aan Zee waar het schaaktoernooi toen nog Corus heette.

Willum was gegrepen door de sfeer in de speelzaal met al die in gedachten verzonden mensen en werd een trouw bezoeker van het toernooi.

Hij lette niet zozeer op wat er op de schaakborden gebeurde maar was vooral geïnteresseerd in de gelaatsuitdrukkingen

van de spelers. Van alle topspelers van de laatste jaren heeft hij intussen portretten getekend waarbij hij ook de verschillen vastlegde op de gezichten bij winst of verlies. Als fan van Anish Giri, de beste Nederlandse schaker van dit moment, heeft hij van diens portret zelfs een echte postzegel laten maken.

Maar dit is niet alles. Het vervolg is een mooie combinatie van toeval, passie en kunst

Het verhaal begint in 2019 als Willum samen met zijn zoon Rafaël (toen 15 jaar) een paar dagen naar Londen gaat en daar een prachtig uitgevoerd schaakspel ontdekt. Hij kan niet laten het spel aan te schaffen: 350 pond (400 euro). Terug in Amsterdam ontdekt Rafaël dat een van de pionnen is beschadigd. Na een mailtje met de leverancier, Purling, komt er vergezeld van excuses met de post een prachtig doosje met daarin een nieuwe pion.

Purling is een onderneming die handelt in door kunstenaars ontworpen en vervaardigde spelmaterialen: schaken, dammen, backgammon en speelkaarten. Van alles maar één exemplaar. Het contact met de directeur van Purling is zo plezierig dat Willum het voorstel doet om zelf een schaakspel te ontwerpen. Met succes.

Alsof schaken al niet ingewikkeld genoeg is bedenkt hij een bord en stukken die de tegenstanders extra in verwarring brengen. Hij doet inspiratie op bij kunstenaar Norman Wilkinson die in de Eerste Wereldoorlog voorstelde om de Britse sche-

pen met fantastische kleurschema's te beschilderen om de vijand te misleiden. Het schijnt niet bijster veel geholpen te hebben, maar het fenomeen *dazzle camouflage* was geboren.

Uren en nachten heeft Willum aan zijn schaakspel gesleuteld. Alle met de hand gemaakte stukken (van buxushout) beschilderde hij, de witte met zwarte strepen en omgekeerd de zwarte stukken met witte strepen. Ook alle velden op het bord kregen wonderlijke vlakken en strepen. Willum geeft toe dat schakers die op zijn bord een partij proberen te spelen gillend gek kunnen worden. De verwarring zal immers zijn en dat is ook de bedoeling. De tegenstander dient verblind te worden door de activiteiten van de opponent. Net als bij de gecamoufleerde schepen op zee in een oorlogssituatie.

De directeur van Purling is enthousiast over het resultaat en heeft het spel aangekocht. Het unieke spel van Willum staat in de Purling-catalogus aangeboden onder de titel *Dazzle Dawn chess set* voor het mooie ronde bedrag van 10 duizend pond (zeg maar 11.500 euro). Een koopje in vergelijking met het duurste exemplaar dat 40 duizend pond moet kosten.

Sinds Willum zijn zoon een schaakklok cadeau heeft gedaan, spelen ze vooral blitz-partijtjes met een ultra korte bedenktijd van twee tot vier minuten. Op een normaal bord.

Jan van Capel

Op speciaal verzoek van Wim Ruigrok die zelf niet kon komen, de groepsfoto van de Volksknarren in Hesp, maandag 3 april. Voorste rij: Victor Lebesque, Suzanne Baart, Ineke Jungschleger, Eric Outshoorn. Daarboven van links af: Joris Cammelbeek, Jan van Galen, Willem de Bruin, Jan Bank, Agnes

Koerts, Jan van Capel, Maria Hendriks, Louis Houët, Maurits Schmidt, Charles Groenhuijsen, Bert Steinmetz, Marc van den Broek, Broer Scholtens, Gerry van den Berg, Adriaan de Boer. Sander van Walsum kwam wat later.

Foto's Jacques de Jong

Na zoveel jaar terug in bijkantoor Hesp

Het was duidelijk dat de vrouwen zich hadden voorgenomen zich te laten zien tijdens de knarrenborrel in Hesp. (Wat is trouwens het vrouwelijk van knar?)

Ze waren als eersten binnen: Maria Hendriks, Suzanne Baart en Agnes Koerts, toevallig ook alle drie oprichter van Vrouw & Media veertig jaar geleden. Broer Schol-

tens ertussenin kwam ook weer eens langs, na lange tijd. Ineke Jungschleger kwam iets later met eervolle vermelding. Bij het 400ste nummer liet zij de redactie weten: 'Dank voor het fijne cadeau dat je ons allemaal al achttien jaar geeft. Ik zou de Volksknar erg missen als hij er niet meer was...'

Er waren trouwens veel reacties geko-

men op het vierhonderdste nummer, allemaal positief. Pieter Broertjes liet zelfs weten dat hij alle vierhonderd had gelezen. Mogelijk dankzij de populariteit van het blad was er die grote opkomst. Café Scheltema was aan het verbouwen, vandaar de terugkeer naar het voormalige bijkantoor aan de Weesperzijde. Dat viel trouwens niet tegen, ruimte genoeg.

John Wanders schippert op koolvlet in Vestinggracht Vogelkenners gevraagd voor Vroege Vogelvaart

COLLEGA JOHN WANDERS (63) zoekt vogelkenners. Namens Vestingvaart Naarden deed hij onlangs op Facebook een oproep. 'Heb je verstand van vogels, praat je er graag over en lijkt het je leuk om vanuit de vestingstad Naarden een keer mee te varen, stuur dan een e-mail naar johnwanders@gmail.com.'

Hij blijkt een van de schippers te zijn die vanuit vestingstad Naarden rondvaarten maken in (vrijwillige) dienst van stichting De Gele Loods, waarin onder andere ook de VVV is ondergebracht. Vestingvaart is een kleine vrijwilligersorganisatie die de opbrengst uit de vaarten voornamelijk gebruikt om de kosten te dekken van onderhoud aan de schepen, brandstof, drukwerk.

John: 'Ik ben na mijn 62ste in uren teruggedaan bij de krant, daardoor kreeg ik tijd voor andere dingen, zoals dit. Vorig jaar ben ik ermee begonnen. Ze hadden dringend nieuwe schippers nodig en ik vaar al vanaf mijn kindertijd, altijd met plezier. Binnenkort start het nieuwe seizoen.'

'We varen met een honderd jaar oude koolvlet, die is goedgekeurd voor maximaal twaalf passagiers. Hartstikke leuk om te doen, want je hebt alleen maar blijde mensen aan boord. Tijdens de vaart leg ik ze het een en ander uit over de historie van de vestingstad Naarden, het is een boeiende geschiedenis, dus mooi om te vertellen.'

'Ik had mijn klein vaarbewijs I en II al, maar dat is allemaal niet nodig voor deze boot. In de Vestinggracht heb je niet te maken met stroming of betonning waar je iets vanaf moet weten. Een aantal van onze schippers beschikt over veel technische kennis. Zij doen het onderhoud aan de schepen en kunnen ook moeilijke reparaties zelf uitvoeren.'

'Vogels kijken doen we op een zaterdag- of zondagochtend tussen half zes en acht uur – het heet niet voor niets de 'Vroege Vo-

John Wanders tijdens een rondvaart in de Naardense vestinggracht.

Eigen foto

gelvaart'. Het is dan nog stil in de natuur, vogels zijn goed zichtbaar. De initiatiefnemer, zelf een vogelkenner, is maart 2021 naar Giethoorn verhuisd, waarna het ook meteen gedaan was met de Vroege Vogelvaarten. Ik hoop die vaarten dit voorjaar nieuw leven in te blazen, maar heb daar dus wel vogelkenners voor nodig die als gids willen optreden. De dag na mijn Facebookoproep had ik al een enthousiaste vogelkenner aan de telefoon, dus het begin is er.'

Wel iets anders dan Johns werk bij de krant. In 1985 binnengekomen bij Economie, vervolgens naar Den Haag en Buitenland. In 1997 voor de GPD naar Amerika, en in 2005 terug bij de krant op de parlementsredactie, daarna regiocorrespondent, Opinie, Eindredactie, chef Uit, Economie, Internet.

'Het fijne van werken bij de krant blijft

voor mij toch dat je jezelf bij een overstap naar een andere deelredactie telkens weer opnieuw mag uitvinden.'

Zijn overstap in 2017 van papier naar internet noemt hij een goed besluit. 'Ik was altijd al geïnteresseerd in de digitale wereld, en had ook weleens een paar websites gebouwd, maar dat was allemaal peanuts vergeleken bij de mogelijkheden op de internetredactie. In de eerste weken voelde ik me daar als een kind in een snoepwinkel: ik kreeg allerlei nieuwe tools aangereikt en genoot daar enorm van.'

'Sinds ik in uren terug ben gegaan, ben ik vooral bezig met eindredactie en met de digitale versie van Volkskrant Magazine. Ik heb daar veel lol in.' En tijd over voor Vestingvaart Naarden 'om de historie en de pracht van vestingstad Naarden uit te dragen', zoals de organisatie het op haar website verwoordt.

Oud water

Vroeger mocht het niet van de hoofdredactie. Op reis op andermans (mens!) kosten. De klad kwam in het principe. Het hoefde op het laatst niet eens meer om de baas van de krant om toestemming te vragen.

Uitnodiging om naar Spa te komen? Gewoon gaan. Maar dan. Tot verbazing van de ene verslaggever, lieten de anderen zich het allemaal welgevallen. Heerlijk warm modderbad in het oude herstellingsoord voor rijke bejaarden. Uitzonderlijk geweldig dineren in een eigen restaurant van de waterbottelaar.

Kort kijkje in de bottelarij van Spawater. Leuke wandeling naar een bron onderaan een Arden (een van de Ardennen). En na alle pret het verzoek van de collega van een groot weekblad om allemaal dankbaar te schrijven over de kwaliteit van het water daarzo. Afgesproken?

Ik spreek zulks niet af, zei de klier van het gezelschap. Zo kwam het dat er maar één krant was toentertijd, waarin iets geschreven stond over de ouderdom van water.

In reclame voor bronwater gaat het over zuiverheid. En wordt gejubeld over de tijd die regen onderweg is uit de lucht tot aan de bron beneden. Soms jaren. Maar dat is kort! In Nederland is water uit de kraan, oost van Utrecht en zuid van de Rijn, niet een paar jaar onderweg geweest, zoals dat van Evian en Spa, maar veel langer. Eeuwen!

Wouter Klootwijk

Peter Giesen beschrijft geschiedenis van de auto in Autopia

Requiem voor de verbrandingsmotor

Vier jaar geleden tekende Peter Giesen (63) het contract en eind maart kon hij zijn boek *Autopia* presenteren bij Alfa-bet uitgevers. Bijna 32 jaar geleden maakte hij zijn entree bij de Volkskrant. Hij was er correspondent Frankrijk, werkte op allerlei redacties en is nu redacteur Europa en commentator.

Van huis uit historicus heeft hij zich verdiept in de geschiedenis van de auto en in Autopia rekent hij af met de verbrandingsmotor, nu elke auto elektrisch moet worden aangedreven. Hij kreeg veel hulp van Martin Kroon, vriend van Ina Ruijter (voorheen secretariaat). 'Hij kwam met een doos vol boeken aanzetten en bleek niet alleen heel veel kennis te hebben, maar ook een eigenzinnige visie op auto's en mobiliteit die ik heel inspirerend vond.'

Peter in zijn toespraak: 'Ik heb het boek opgedragen aan mijn ouders, in wier Volkswagen Kever ik voor het eerst de grote wereld aanschouwde. Er zit veel van dat kleine jongetje in dit boek, denk ik, van de verwondering over een auto die je meeneemt naar een nieuwe wereld.'

'Een geweldige en inzichtelijke rit door de moderniteit'. De quote is van de Duitse historicus Philipp Blom, gevraagd voor het omslag. Peter: 'Zo heb ik in elk geval het schrijven aan het boek ervaren. Door de lens van de auto zag ik de hele wereldge-

schiedenis vanaf de 19de eeuw voorbij komen. Voor het boek ben ik naar Mannheim geweest, Stuttgart, Wolfsburg, de fascinerende stad Detroit. Japan was helaas gesloten vanwege corona.

'Het was een project waarvoor ik af en toe weer een klein jongetje mocht zijn, vooral toen ik naar Stuttgart ging om een ritje te maken in het nieuwste topmodel van Mercedes, uit de S-Klasse.'

Zijn boek beschrijft de geschiedenis. Dik honderdentwintig jaar geleden begon Henri Ford met zijn auto die aanvankelijk gold als speeltje voor avonturiers met snelheidsdrift. Gaandeweg werd het 'de parel van de consumptiemaatschappij' die de bezitter vrijheid en flexibiliteit bood, en status.

De uitgever: 'Met de auto trokken de steden naar groene voorsteden. Wonen werd gescheiden van werken en winkelen, de sociaal gemengde stad maakte plaats voor bubbels van hoger- en lageropgeleiden. Alleen autobezitters namen deel aan de moderne tijd. In Autopia laat Peter Giesen zien hoe de auto onze wereld compleet veranderde.'

'Hij beschrijft hoe ondernemers en ontwerpers als Henry Ford, André Citroën en Ferdinand Porsche er een massaproduct van maakten. Hij vertelt over dichters en artiesten als Bertolt Brecht en Elvis Presley, die vielen voor de charme van het voertuig.'

Peter Giesen tijdens de presentatie van zijn boek. Foto Ina Ruijter

'En hij werpt een blik in de toekomst. Peter Giesen schrijft een requiem voor de auto met verbrandingsmotor, de machine die anderhalve eeuw het brandpunt van onze dromen was.'

JqJ

Geke van der Wal: In plaats van woede

Pal naast het Maagdenhuis waar in 1969 studenten het pand bezetten, heeft **Geke van der Wal** vorige maand in Spui 25 haar boek *In plaats van woede - Het leven van Guus Belinfante* gepresenteerd. Ze overhandigde het boek aan rector Peter-Paul Verbeek en collega **Paul Brill** leidde het daarop volgende debat over het leven van Belinfante (1911-2000).

Deze ging destijds door voor een vooruitstrevend docent, maar als rector magnificus was hij niet opgewassen tegen de opstand van de studenten, die hem als vijand beschouwden. Hij verliet de universiteit en werd overvallen door een depressie, mede als gevolg van oorlogsherinneringen. Pas tien

jaar later kwam hij terug in het publieke leven met een studie over de naoorlogse berechting van collaborateurs.

Geke van der Wal meldt zelf op Facebook: 'Peter-Paul Verbeek kwam met een mooi betoog over het studentenactivisme toen en nu. James Kennedy, hoogleraar eigentijdse geschiedenis in Utrecht, legde Belinfante langs de vernieuwingsmeetlat. Judith Belinfante, dochter van Guus, was het hartstochtelijk oneens met Kennedy en de zaal had ook veel te zeggen. Paul Brill leidde het debat met zwier en gooide nog even olie op het vuur door de jaren zestig als mislukt te bestempelen. Hoe dan ook, de biografie ging na afloop grif van de hand.'

Geke van der Wal en Paul Brill in gesprek tijdens de presentatie van het boek *In plaats van woede* in Spui 25 te Amsterdam.

Foto Inge Goyaerts